

de SAAMBINDER

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

04 Invloed van
het boek

06 De vrucht van
lijdzaamheid

19 Gekomen

Vaderlijke trekking

ds. G.J. Baan, Mijnsheerenland

De Heere Jezus zit voor in de synagoge van Kapernaüm. Tegenover Hem staat een grote menigte van mensen die Hem gevolgd was vanwege het wonder van de vermenigvuldiging van de broden (vers 1-15). Zij wilden wel altijd dit aardse brood ontvangen, zonder daarvoor iets behoeven te doen (vers 34). En nu stonden ze voor Jezus om Hem met strikvragen te belagen.

► **Niemand kan tot Mij komen, tenzij dat de Vader, Die Mij gezonden heeft, hem trekke...**

Johannes 6:44a

Ze waren Hem met een verkeerd doel gevolgd (vers 26). Ze hadden geen oog voor Jezus' heerlijkheid en Middelaarswerk. En dat lag niet aan Hem. Hoe had Hij Zichzelf aangeprezen en aangeboden als het Brood van het leven Dat uit de hemel was neergedaald. Dat Hemelbrood konden ze allen ontvangen. Ze hadden Het echter geweigerd in snode hovaardij, en met hardnekkige volharding dit

Bij de voorpagina:

GEREFORMEERDE GEMEENTE MELISSANT

Op 8 februari 1911 besluiten de leden van de Vrije Gereformeerde Gemeente en de Oud Nederduitsch Gereformeerde Gemeente te Melissant om zich met elkaar te verenigen. Voortaan worden de kerk-

diensten in het kerkje van de Vrije Gereformeerde Gemeente gehouden. De eerste decenia wordt de gemeente vooral gediend door ds. L. Hubregtse uit 's-Gravenpolder en ds. G. van der Garde uit Achterberg-Opheusden. Vanaf 1933 is het vooral ds. W. Baaij uit Tholen die in de gemeente voorgaat. Als hij in 1945 echter overgaat naar de Christelijke Gereformeerde Kerken, sluit de gemeente zich aan bij de Gereformeerde Gemeenten. Nadat de burgerlijke gemeente in 1954 heeft aangegeven dat het kerkje vanwege zijn bouwvallige toestand gesloten moet worden, besluiten de leden om aan de Beatrixlaan tot nieuwbouw over te gaan. Op 21 december 1955 neemt ds. H. van Gilst het nieuwe kerkgebouw (met 130 zitplaatsen) in gebruik. De gemeente telt 53 belijdende leden en 39 doopleden.

Brood, als ware het bedorven manna, naast zich neergelegd. Hoe wordt ons hierin de onbekeerde, godsdienstige mens getekend. Het gaat hem immers niet om God, maar om zijn eigen vermaak, zij het dan godsdienstig. Jezus volgen om er *zelf* beter van te worden. Nooit het gebrek aan hemels voedsel ingezien. Nooit ingeleefd een zondaar voor God te zijn. Nooit als een arme en berooide bedelaar aan Jezus' voeten gezeten. Hij wijst dat aangeboden manna dan ook uiteindelijk af. De één vanwege zijn eigengerechtigheid waarmee hij zichzelf op de been houdt en de schuld denkt af te kunnen kopen. Bij weer een ander moeten we de oorzaak zoeken in zijn oppervlakkig godsdienstig gevoel, waardoor er niet werkelijk plaats is voor Jezus in het hart. Eén ding hebben ze allen gemeen: ze kunnen het zonder genademiddel stellen en leven gerust verder, zonder de rijke Middelaar nodig te hebben.

Vandaar ook dat de Heere Jezus duidelijk stelt (de Joden in hun hardnekkige, weigerende houding aankijkend): '*Niemand* kan tot Mij komen'. Hier staat niet: 'wil komen', maar 'kan komen'. Dat wijst op onze onmacht tot het goede, onze actieve doodstaat voor God.

Moedwillige ongehoorzaamheid

Niemand is in staat om het goede te doen. Dit komt door onze rampzalige zondeval en moedwillige ongehoorzaamheid in het paradijs. Daar hebben wij ons van God losgescheurd. Zo leeft de onbekeerde mens ver bij de Heere vandaan. Hij bevindt zich op de terreinen van de zonde en is in de domeinen van satan. Hij gevoelt zich daar heel best en heeft geen verlangen om tot God terug te gaan. Hij *kan* dat ook niet. Er is immers een onoverbrugbare afstand en kloof tussen hem en God. Wat nog erger is: hij *wil* niet tot God terugkomen. Hoe duidelijk werd deze onmacht tot het goede in de synagoge. Verreweg de meesten volhardden in hun vijandschap, onwil en onmacht, alle welgemeende aanbiedingen en nodigheden ten spijt. Het komen tot Jezus gaat altijd van de Heere uit. Er is dus nog een

mogelijkheid, een Goddelijk 'tenzij'. De grond van ons behoud ligt niet in onszelf, maar in Gods liefde, Gods goede wil tot onze zaligheid, Gods ontferming. Dat op zichzelf is al een troostvolle boodschap voor zondaars: u kunt nog zalig worden. God immers trekt zondaren tot het behoud. Daarvoor gebruikt Hij de verkondiging van het heilig en heerlijk Kruisevangelie, waardoor zondaren genodigd worden tot het heil in Christus en zij zich gaan overgeven aan de trekkende leiding van de Heere.

Het komen tot Jezus gaat altijd van de Heere uit.

De Heere Jezus noemt deze trekking tot God een *Vaderlijke* trekking. Dat heeft allereerst betrekking op het werk van God de Vader: *Hij* overtuigt, door Zijn Heilige Geest, van verlorenheid, zonde en schuld. *Hij* eist Zijn beeld terug. *Hij* doet de noodzaak van verzoening gevoelen. Vervolgens spreekt deze Vaderlijke trekking ook over de liefde van God die in het hart wordt uitgestort. Het zoeken van de Heere en een Zaligmaker voor het hart is niet ontdaan van momenten waarin de hartelijke liefde tot een onbekende God wordt ervaren. En tevens onverklaarbaar is het verlangen om Jezus als Zaligmaker te leren kennen en ontvangen. Jeremia spreekt in dit verband over het getrokken worden met koorden van liefde, van goedertierenheid. Deze in het hart uitgestorte liefde en goedertierenheid houden het vuur van zoeken en bedelen brandend, net zolang totdat er de vervulling op volgen mag. Tenslotte wijst het Vaderlijke van deze trekking ook op het wonder dat Christus als Zaligmaker wordt bekendgemaakt en toegepast. Wat moest er een grote afstand worden overbrugd (van de hemel naar de aarde).

Wat moesten er veel bezwaren worden weggenomen (ongeloof, verharding, onverschilligheid, onwil, onmacht). Wat moesten er veel zonden worden verzoend. Dit alles kon slechts plaatsvinden door Gods almacht, zodat werkelijk met het hart zou kunnen gezongen worden: 'Dit werk is door Gods alvermogen, door 's Heeren hand alleen geschied'.

Heerlijke vereniging

Door de nacht van verlorenheid heen wordt het licht van de nieuwe dag geopenbaard. Een levende Jezus maakt zich aan schuldige zondaars bekend. Hij komt naar hen toe: als de van de Vader Gezondene, springende op de bergen en huppelende op de heuvelen. Zo ontmoeten deze beiden elkaar: de zondaar door de Vader getrokken en de Zoon door de Vader gezonden.

Heerlijke vereniging vindt plaats als een verlorene op een behoudende Jezus ziet, Hem gelovig omhelst en met Hem verenigd wordt door het geloof. Dan wordt Hij de mijne en ik de Zijne. Alle afstand is weggenomen door het bloed van deze Zaligmaker. Alle zonden zijn verzoend door dit unieke betaalmiddel.

Vaderlijke trekking is onmisbaar om tot Jezus te komen. Legt u dan in de armen van deze Vaderlijke God neer met het gebed: 'Denk aan 't Vaderlijk meêdogen, Heer', waarop ik biddend pleit'.

Geloof is evenzo onmisbaar om deze Zaligmaker als onze Zaligmaker te kunnen ontvangen. 'Komen' tot Jezus betekent in het Johannes-evangelie hetzelfde als *geloven* in Hem. Zo klinkt ook hier de oproep tot bekering en geloof door: 'Bekeert u en gelooft het Evangelie'. Er is maar één weg om van onze hemelhoge straf op de zonde te worden verlost en tot Gods genade (tot Jezus) te komen, namelijk het geloof in Christus – geschonken door de Heilige Geest – en dat in de weg van Vaderlijke, trekkende liefde. 'Die tot God komt, moet geloven dat Hij is, en een Beloner is van degenen die Hem zoeken'. ♦

Uit:
HET ABC VAN HET GELOOF
dr. A. Comrie
(uitg. De Banier, 2016).

A

AANDOEN

- De genoemde gedachtegang is op zichzelf niet onacceptabel. Ondertussen lijkt het ons echter toch méér voor de hand te liggen - gezien datgene wat aan de tekst voorafgaat - dat hier gezinspeeld wordt op een handeling van de christenen die in de vroegchristelijke kerk bij de doop gebruikelijk was. Zij die in het water werden ondergedompeld, kregen een wit kleed aangetrokken. Dit wees op de gerechtigheid van Christus en op hun verplichting om heilig te gaan leven. Op deze wijze wordt onze tekst in Galaten (ook die uit Romeinen 13:14) heel helder, en is de uitleg voor iemand die de betekenis van de woorden van de Heere nauwkeurig nagaat, voldoende duidelijk.

Kleding die niet voldoet

Nu we het een en ander gezegd hebben over de letterlijke betekenis, kunnen we heerlijke, voor de ziel aangename zaken in de tekst blootleggen. Zij doen ons iets begrijpen van wat het geloof nu eigenlijk is. Als de apostel hier spreekt over een 'aandoen van Christus', wil hij daarmee aangeven dat iedere zondaar en nakomeling van Adam van zichzelf kleding draagt en daarin rondloopt, waarmee hij dikwijls pronkt, waar hij trots op is en waarvan hij denkt dat niemand hem erin overtreft. Zo is het werkelijk: iedereen is van zichzelf een echte kleermaker! Adam maakte voor zichzelf schorten van vijgenbladeren, en hoe onhandig men in allerlei dingen ook is, hierin is men een kunstenaar, een perfecte vakman! ▶

- Wat voor kleren draagt een mens dan? Dat zullen we nagaan. Daarbij letten we allereerst op het aantal kledingstukken. Hij heeft er namelijk méér dan één.
- a. Er is een *grof gevormd overkleed* - van zonde en ongerechtigheid - dat velen in hun onbekeerde staat aanhebben. Mensen die hierin rondlopen, zijn bijzonder grote zondaren, goddelozen die met opgeheven vuisten tegen God zondigen. Ze hebben er plezier in om de slechtste dingen te doen, daarop prat te gaan en erover op te scheppen. Hoewel het een *grof kledingstuk* is, zijn er toch o zoveel mensen onder ons Nederlanders en ook onder mijn geachte toehoorders die hiermee bekleed zijn. Daarmee komen ze openlijk uit voor hun overtredingen, net zoals de mensen uit Sodom deden.
 - b. Er is ook een *smaakvoller kleding*: dat van burgerlijkheid en wellevendheid. Dit kledingstuk kan te maken hebben met het karakter van de mensen, of met het feit dat men lange tijd geleefd heeft onder de overtuiging dat men ingetogen moet leven. Het kan ook verband houden met de maatschappelijke positie die men inneemt, of met de spot en verachting waarop grove zondaars - zoals zij merken - kunnen rekenen. Het is ook mogelijk dat dit kledingstuk gedragen wordt vanwege de belangen die men heeft in het hier en nu, of door bepaalde overtuigingen in het geweten. Deze kleding maakt men voor zichzelf, en daarin gaat men gekleed, terwijl men ermee pronkt en er net als de Farizeeën trots in rondloopt. Zulke mensen kijken op anderen neer omdat zij hen zien als grote zondaren en lieden zonder enig fatsoen, die hun gezelschap en hun woorden niet waard zijn. Ze zeggen dan ook: 'Wijk van ons, wij zijn heiliger dan u'.

► wordt vervolgd

Invloed van het boek als medium

ds. G.W.S. Mulder, Ridderkerk

'Zeg, lees jij nog weleens een goed boek?' Heeft u deze vraag de achterliggende maand weleens gesteld? Doe het maar. Het lezen van de Bijbel en goede boeken is nodig en belangrijk. Het is goed om daardoor kennis te delen. **Waarschuwt de Heere niet? 'Mijn volk is uitgeroeid, omdat het zonder kennis is' (Hosea 4:6).**

Deze artikelen gaan over de invloed van moderne media. Het boek is nu niet meer modern, maar het is wel een medium. Het is een middel waardoor informatie wordt overgedragen. Misschien woont de schrijver wel in een ander deel van de wereld dan de lezer. Of is er sprake van eeuwen tijdsverschil. Want het boek is een machtig medium, dat we er toch kennis van kunnen nemen. De informatie kan goed zijn. Maar het medium doet iets met de manier waarop wij met informatie omgaan. Dat geldt ook van het boek.

Persoonlijke communicatie

De mens heeft altijd gecommuniceerd. Vroeger gebeurde dat anders dan nu. Probeer het u eens in te denken: communiceren met alleen de stem of met een blik van verstandhouding. Zonder de middelen van nu was er bij communicatie toen dus altijd grotere persoonlijke betrokkenheid. De mensen konden alleen iets weten als ze het zelf hadden gezien of gehoord. En als ze het van een ander hadden, dan moest die het zelf hebben gezien of gehoord. Deze

basale manier van communiceren was dus medebepalend voor het karakter van kennis. Die stond toen altijd in verhouding tot de concrete verbinding tussen mensen.

Laten we twee voorbeelden nagaan. De broers van Jozef gebruikten zijn

veelkleurige rok om vader Jakob in te lichten over wat was gebeurd. De oude man werd bedrogen door de indruk die het aangebrachte bloed bij hem wekte. Maar de communicatie was wel heel rechtstreeks. Want de knechten die de rok lieten zien, stonden in dienst van de leugenachtige broers. Dat Jozef als slaaf werd verkocht, hadden ze mogelijk met eigen ogen gezien.

Een integer voorbeeld van deze persoonlijke communicatie zien we rondom de dood van Absalom. Er moest een bericht worden gestuurd naar vader David. Joab kon uit twee boodschappers kiezen: Ahimaaz of Cuschi. Hij koos voor de laatste, want dan zou David aan de persoon al zien dat het om een ernstig bericht ging. We zien hier twee voorbeelden van communiceren volgens de menselijke maat.

Schrijven maakt communicatie abstract

De eerste belangrijke stap in de ontwikkeling van communicatiemiddelen is de ontwikkeling van de schrijfkunst. Iemand kan iets opschrijven en zo

Niet het menselijk verstand is de norm van alle dingen, maar Gods eeuwig Woord.

informatie vastleggen voor later, of het doorgeven aan iemand anders. Die notitie of die brief is dan communicatiemiddel. De persoon die de brief bewaart of overbrengt, kan niets met de inhoud te maken hebben. Denk maar aan de latere postbodes. Zo is informatie dus meer los komen te staan van tijd en plaats. De schrijfkunst verspreidde zich erg langzaam. De invloed van dit communicatiemiddel bleef lang beperkt. Dat veranderde met de uitvinding van de boekdrukkunst omstreeks het jaar 1500. Er ontstond een ontvangersbereik van talloze mensen. Van dat geweldige effect is dankbaar gebruikgemaakt. Denk alleen al aan de verspreiding van reformatorische lectuur. Ook nu iedereen kan lezen, heeft iemand die een boek schrijft de lezers op het oog. Maar de lezer zal die band veel minder persoonlijk (meer abstract) ervaren.

Kennis wordt rationeel

De kennis die werd overgedragen was niet alleen losgemaakt van de tijd waarin en de plaats waar schrijver en lezer zich bevonden. Jozefs rok was voor Jakob concreet. En David hoorde Cuschi spreken over Absaloms dood

zoals hij dat had waargenomen. De communicatie was concreet en de kennis realistisch. Maar mensen konden nu boeken gaan lezen en zo kennis verzamelen die de praktijk van hun eigen leefwereld vrijwel geheel oversteeg. Onafhankelijk van mensen en omstandigheden kon je het lezen en erover nadenken. Encyclopedieën werden aangelegd en universiteiten gesticht. De communicatie werd niet alleen meer abstract, de kennis ook verstandelijker. En de gewone man vroeg zich af: waar gaat dit nog over?

Boeken en het Rationalisme

We moeten als gevolg van de boekdrukkunst een complex probleem onder ogen zien. Het breed verspreiden en lezen van geschriften heeft de mens gestimuleerd tot denken. Dat is logisch, en op zich ook geen probleem. Maar deze ontwikkeling is in de achttiende eeuw helaas ernstig ontspoord. 'Denken' werd 'veel denken', daarna ook 'zelfstandig denken'. Door de vele informatie aangezet, ging de mens zijn kritische verstand verheffen tot norm. 'Wat ik kan begrijpen is goed en waar, wat ik niet kan begrijpen dus niet.' Deze moderne, doorgesloten ontwikkeling van denken noemen we Rationalisme. Probleem van het Rationalisme is dat de mens hier iets scheidde wat God heeft samengevoegd. Namelijk dat de mens niet alleen een verstand heeft maar ook een lichaam en een ziel. Het goede zicht hierop zijn we kwijtgeraakt door het centraal stellen van het verstand. Daar komt nog iets bij. Niet het menselijk verstand is de norm van alle dingen, maar Gods eeuwig Woord. Gestimuleerd door alle kennis is de mens zijn verstand centraal gaan stellen, ten koste van God en Zijn Woord. Dit ingrijpende proces is al eeuwen aan de gang. De zonde zet zich voort in al onze levensverbanden. Over invloed van media gesproken. ♦

► Een medium doet iets met de manier waarop wij met informatie omgaan. Dat geldt ook van het boek.

► wordt vervolgd

De vrucht van lijdzaamheid

ds. A. Schreuder, Beekbergen

In het eerste artikel hebben we gezien wat lijdzaamheid is. We staan nu stil bij wat het uitwerkt en wat de vrucht ervan is. We willen ook zien hoe Zondag 10 vertolkt wat lijdzaamheid is, en hoe het Oude Testament lijdzaamheid verwoordt.

Wat werkt lijdzaamheid uit? Lijdzaamheid is geen karaktereigenschap, het is een genadegave. Als oefening van het geloof blijft het niet zonder uitwerking. Thomas Goodwin spreekt over de 'bevrijdende werkzaamheid van de lijdzaamheid'. Het bevrijdt van onmatig verdriet omdat de Heere in de verdrukkingen meekomt. Lijdzaamheid bevrijdt van afgunst op anderen die zulke verdrukkingen niet meemaken. Het bevrijdt van bovenmatige angst en zorg die een mens zo in de greep kunnen hebben. Lijdzaamheid verlost van buitensporige bezorgdheid die zo in verwarring kan brengen, want daarvoor mag een mens zijn vertrouwen

op de Heere stellen. Jesaja roept in Jesaja 30:15 het volk dat op Egypte vertrouwde op: 'In stilheid en in vertrouwen zou uw sterkte zijn'. Steun zoeken buiten God geeft slechts onrust.

Wat is het gelukkig om stil te zijn in vertrouwen op de Heere, wetend dat alles wat ons overkomt in Zijn hand ligt. Lijdzaamheid maakt ook een einde aan opstand tegenover de Heere, want het geeft onderwerping aan Gods wil en leiding op de levensweg.

Zo bewaart lijdzaamheid ook voor moedeloosheid. David moest vluchten voor Saul, terwijl hij gezalfd was tot koning. In grote benauwdheid roept

hij uit in Psalm 56:4: 'Ten dage als ik zal vrezen, zal ik op U vertrouwen'. Terwijl hij geen uitkomst meer wist, riep hij toch uit in vers 10: 'Dit weet ik, dat God met mij is'. Die geloofswetenschap doet hem aan het einde van Psalm 56 de Heere loven en danken, omdat God Zijn belofte – ondanks alles wat tegenloopt – waar zal maken.

Rijke vruchten

Als lijdzaamheid door het geloof in beoefening is, werpt dat rijke vruchten af. De eerste vrucht ervan is tevredenheid, heilige tevredenheid. In Filippenzen 4: 11 en 12 schrijft de apostel Paulus: 'Niet dat ik dit zeg vanwege gebrek; want ik heb geleerd vergenoegd te zijn in hetgeen ik ben. En ik weet vernederd te worden, ik weet ook overvloed te hebben; alleszins en in alles ben ik onderwezen, beide verzadigd te zijn en honger te lijden, beide overvloed te hebben en gebrek te lijden'.

De tweede vrucht van lijdzaamheid is vergenoegd te zijn met hetgeen we hebben. Dat zijn we van nature niet. Goodwin verwijst naar 1 Timotheüs 6 vers 6 tot 8: 'Doch de godzaligheid is een groot gewin met vergenoeging. Want we hebben niets in de wereld gebracht; het is openbaar dat wij ook niet kunnen iets daaruit dragen. Maar als we voedsel en deksel hebben, wij zullen daarmee vergenoegd zijn'. Bijbelse tevredenheid met hetgeen we hebben is de vrucht van de vrede des Heeren. Als de Heilige Geest getuigenis geeft in de ziel van een aandeel in Christus, komt er een zich verblijden in de weg die God met ons gaat, ook al begrijpen we die niet altijd. Vergenoegd te zijn is in de grootste zorg genoeg te hebben aan God.

De derde vrucht van lijdzaamheid is blijdschap. 'In Welken gij u verheugt, nu een weinig tijds (zo het nodig is) bedroefd zijnde door menigerlei verzoeken' (1 Petr. 1:6).

Grote beproeving en grote blijdschap kunnen tegelijkertijd in het hart aanwezig zijn. Paulus zegt: 'Als droevig zijnde, doch altijd blijde'. De apostel leeft niet boven de werkelijkheid, hij staat er middenin. Vaak wordt hij

▶ '... en in alles ben ik onderwezen, beide verzadigd te zijn en honger te lijden, beide overvloed te hebben en gebrek te lijden'.

Sprinkhanen

ds. P.J. de Raaf, Boskoop

overvallen met allerlei zorgen, maar als hij zegt: 'Als droevig zijnde, doch altijd blijde', voert de blijdschap in God de boventoon.

Zondag 10

In Zondag 10 lezen we over het nut van Gods voorzienigheid: 'Dat wij in alle tegenspoed geduldig zijn'. En verderop: '... en in alles dat ons nog toekomen kan, een goed toezicht hebben op onze getrouwe God en Vader'. 'Geduldig zijn' had vroeger een diepere betekenis dan in onze tijd. Nu heeft 'geduldig zijn' vooral de betekenis van gelatenheid. Toen was het, veel meer dan nu, een actieve overgave aan God, Die alles bestuurt en in Zijn hand heeft. Dat is hetzelfde als lijdzaamheid.

Een goed toezicht hebben op onze getrouwe God en Vader is een geloofszaak en verlost van overmatige zorg. Het geeft een heilig, onbezorgd leven. Het is geen onverschillige zorgeloosheid en heeft ook niet de houding van een struisvogel tot gevolg. Het is de zekerheid dat de Heere, Die vandaag zorgt, het ook morgen zal doen, omdat Hij alles in Zijn hand heeft. Het is het beoefenen van wat de Heere Jezus zegt in Mattheüs 6:34: 'Zijt dan niet bezorgd tegen den morgen; want de morgen zal voor het zijne zorgen; elke dag heeft genoeg aan zijns zelfs kwaad'.

Wachten

De Hebreeuwse taal van het Oude Testament kent niet - zoals het Grieks van het Nieuwe Testament - het woord lijdzaamheid. In de Griekse vertaling van het Oude Testament, de Septuaginta, komen we het woord 'hupomonè wel tegen. Woorden zoals uitzien naar, (ver)wachten en vertrouwen op de Heere worden dan met lijdzaamheid vertaald. Een sprekend voorbeeld is Psalm 27:14: 'Wacht op den HEERE, zijt sterk, en Hij zal uw hart versterken; ja, wacht op den HEERE'.

Hier heeft het wachten, net als bij lijdzaamheid, zowel een passieve als actieve kant. Het onderwerpt zich en het is tegelijk sterk. ♦

► wordt vervolgd

Wat de rups heeft overgelaten, heeft de sprinkhaan afgegeten, en wat de sprinkhaan heeft overgelaten, heeft de kever afgegeten, en wat de kever heeft overgelaten, heeft de kruidworm afgegeten...

Joël 1: 4-8

Sommige mensen zijn bang van insecten. Ze hebben een afkeer van wriemelende pootjes en het onvoorspelbare gedrag. Een oosterling heeft diep ontzag voor de sprinkhaan. Het diertje is niet zo groot. Eén sprinkhaan kun je gemakkelijk doden. Maar ze zijn met zoveel... Een volk is opgekomen over Mijn land, machtig en zonder getal (vers 6).

Herhaling

Uit de woorden die de Statenvertaling gebruikt, zouden we de indruk kunnen krijgen dat er sprake was van vier verschillende insecten. Maar de Hebreeuwse woorden duiden allemaal op sprinkhanen. Mogelijk vier soorten sprinkhanen, waar wij in het Nederlands geen aparte woorden voor hebben. Ze kwamen achter elkaar. Er leek geen einde aan te komen. Toen de eerste golf sprinkhanen verdwenen was, kwam de volgende alweer. Wat de ene soort had overgelaten, at de volgende op. Zien we dat in onze tijd ook niet? Het ene wee volgt op het andere wee. Corona, aardbevingen, oorlogen. Crisis na crisis vult het nieuws.

Verwoesting

Joël vergelijkt de tanden van de zwerm sprinkhanen met de verscheurende tanden van een leeuw. De gevolgen zijn enorm. In een tijdsbestek van enkele uren worden gewassen volledig vernietigd. Joël schrijft in vers 7 dat de wijnstok is verwoest, de bast van de vijgenboom opgegeten en de ranken volledig ontbladerd. Dit jaar zullen er geen druiven zijn. De vijgenbomen zullen doodgaan. Geen enkel gewas blijft ongemoeid. Wat nog op het land overbleef, wordt vernietigd door de volgende zwerm. Ook in onze tijd wordt

steeds meer vernietigd. Letterlijk, als natuur verdwijnt, steden in puin liggen en mensen sterven. Figuurlijk, als de natuurlijke liefde weggenomen wordt en de aarde vol wordt van wrevel. Geestelijk, als de grote afval is begonnen en het moderne heidendom ons continent overspoelt.

Oordeel

Niets gebeurt toevallig. Alles heeft een betekenis. Zeker een sprinkhanenplaag. De Heere heeft Israël gewaarschuwd dat Hij hen zou straffen wanneer ze af zouden wijken van Zijn geboden. 'Gij zult veel zaad op den akker uitbrengen, maar gij zult weinig inzamelen, want de sprinkhaan zal het verteren' (Deut. 28:38). Een sprinkhanenplaag is niet alleen een straf, maar ook een voorbode van het definitieve oordeel. Denk maar aan de achtste plaag van Egypte.

In het laatste Bijbelboek komen de sprinkhanen weer terug. Als de vijfde bazuin geblazen wordt, komen vreselijke sprinkhanen uit de afgrond (Openb. 9). Al gaat het daar om beeldspraak, sprinkhanen gaan ook vooraf aan het eindoordeel bij de wederkomst van Christus. Geen wonder dat Joël oproept om te kermen. Zo intens als een jonge vrouw rouwt om het verlies van haar echtgenoot. Wij mogen de oordelen van de Heere niet wegredeneren of relativiseren. Het is allemaal zó ernstig en zó verdrietig dat het ons past om te kermen. Wie kermt er mee, omdat het eindoordeel nadert? Kermen om ontferming. Over onze ziel. Over onze gezinnen. Over onze kerken. Over deze wereld. Heere, ontferm U over ons!

► wordt vervolgd

Onderwijs vraagt om integriteit

C. de Groot (beleidsadviseur VGS) in overleg met de Werkgroep Onderwijs

Is de school van uw kinderen eigenlijk wel integer? Nee, we vermoeden geen examenfraude. We zijn ook niet bang dat de directeur uw ouderbijdrage in zijn eigen zak steekt. Maar: maakt de school werk van haar identiteit? Is er eenheid tussen leer en leven?

Als ouder heeft u bewust gekozen voor een reformatorische school. U wilt immers graag dat de werkwijze op school naadloos aansluit bij uw opvoeding thuis en bij wat de kinderen in de kerk meekrijgen. Met de identiteit van het onderwijs moet het goed zitten. Is dat in de praktijk ook zo? Vanzelfsprekend is dat niet. Continu is er druk van buiten én van binnen om de wereld gelijkvormig te worden, in ons persoonlijk leven, in onze gezinnen, in

onze gezindte en ook op onze scholen. Daarom moeten we er steeds scherp op zijn en blijven: komen leer en leven overeen? Bij onszelf - en op school? Krijgt de gedegen grondslag van de school handen en voeten in de klas van uw kind? Doet de school in Bijbels licht de goede dingen? Zijn we, kortom, integer?

Vrijmoedig

“Integriteit” is het jaarthema 2024 van Onderwijs van Waarde, een initiatief

van de VGS in samenwerking met Driestar educatief, RMU en ROV. Samen met onze achterban willen we verkennen hoe we onze christelijke waarden kunnen léven en kunnen vóórleven. We willen bezien of we echt doen waar we voor staan, maar ook bezien of we met elkaar vrijmoedig uitkomen voor Gods goede boodschap, juist in onze seculariserende samenleving.

We starten het jaar met een week voor het christelijk-reformatorisch onderwijs, die loopt van 22 tot en met 26 januari. In die week zijn er twee bijeenkomsten, één voor onderwijspersoneel en schoolleiders en één voor (directeur-)bestuurders, toezichthouders en mr-leden.

De thematiek van integriteit in het onderwijs raakt óók ouders. Hoe spreken we thuis over school? Bidden we voor al die mensen die op school werken? Allen die over ons gesteld zijn, behoren we ‘alle eer, liefde en trouw’ te bewijzen. We moeten ons met ‘behoorlijke gehoorzaamheid’ aan hen onderwerpen en ‘met hun zwakheden en gebreken geduld hebben’. Stralen we dát uit als we in het gezin over de juf en de meester praten?

Kritische opmerkingen

Mogen we nog eens aan de ambtsdragers vragen: Heeft de school een vaste plaats in onze voorbede, persoonlijk en ambtelijk? Weten de onderwijzers zich verzekerd van onze warme steun en betrokkenheid? Of kennen onderwijzers ons alleen van kanttekeningen bij het Bijbelverhaal of bij de gezongen liederen? Mogen we dan als ouders of ambtsdragers niets meer van de school zeggen, zelfs als daar wel degelijk dingen mis (dreigen te) gaan? Natuurlijk wel, maar integer handelen vergt zorgvuldigheid en evenwichtigheid. Lastige onderwerpen goed aankakten vereist om te beginnen een relatie waarin school en ouders/ambtsdragers elkaar regelmatig ontmoeten. Spreek dus nooit met anderen negatief óver de school, maar praat mét de school. Laat leerpunten dan

► In de week van 22 tot en met 26 januari wordt de week voor het christelijk-reformatorisch onderwijs gehouden.

zacht landen: geef minstens tweemaal zoveel positieve feedback als kritiek. Respecteer elkaar over en weer. De school heeft een eigenstandige positie: het is geen kerk, want vaak is de achterban een stuk breder. De school bereidt kinderen voor op de samenleving, maar neemt niet de opvoedingsverantwoordelijkheid van de ouders over.

Laten we samen om onze scholen heen gaan staan of blijven staan.

Binnenlopen

Traditioneel hechten we in onze kring veel waarde aan een nauwe band tussen gezin, school en kerk. Samen vormen we onze kinderen, die tegelijk onze leerlingen en catechisanten zijn. Hebben we daarbij hetzelfde doel voor ogen? Ga daarover het gesprek aan, op school en tijdens huisbezoeken. Integer handelen houdt ook in dat we de daad bij het woord voegen. Laten we samen om onze scholen heen gaan staan of blijven staan. Loop eens bij ons binnen, bij rapportgesprekken, maar ook bij de ledenvergadering. Ga niet alleen als daarvoor een uitnodiging komt. Laat u vooral ook aanspreken door de personeelsadvertenties. Veel scholen staan te springen om nieuwe collega's die hart hebben voor leerlingen, bij wie leer en leven één zijn. Die zeggen dat ze reformatorisch onderwijs waarderen en dat ook metterdaad met zich meedragen. Misschien kunt u (waar mogelijk) als zij-instromer de overstap naar het onderwijs maken, of kunt u uw kinderen stimuleren een opleiding tot onderwijzer te volgen. De Heere verbindt er Zijn onmisbare zegen aan. ♦

Het gaat om de binnenkant

ds. M. Karens, Middelburg

De auto van de dominee geeft vaak meer gespreksstof dan zijn preek. Het merk, de kleur en de prijs worden regelmatig besproken. Let wel: ook hierin moet de voorganger een voorbeeld zijn!

Na enkele donkere exemplaren besloot ik (aangespoord door de gezinsleden) ooit een lichtere auto aan te schaffen. De reacties waren wisselend: 'Nou, dominee, hij is wel licht'. 'De vorige was een betere kleur, toen had u een zwarte'. Hoe moet je je dan verantwoorden als pastor? Tijdens dat gesprek heb ik het portier geopend en uitnodigend gezegd: Kom, kijk eens naar de binnenkant. Een zwarte bekleding! Mijn vraag was: Beste vriend, wat is nu het belangrijkste: de buitenkant of de binnenkant? Zo ontstond er - dankzij mijn lichte auto - een goed gesprek over waar het wezenlijk om gaat in ons aller leven. Weet u, weet jij, wat het belangrijkste is?

Het genadewonder van de wedergeboorte is voor iedereen noodzakelijk. Heeft de grote Profeet en Leraar Jezus Christus hier Nicodémus niet op gewezen? 'Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, tenzij dat iemand wederom geboren wordt, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien' (Joh. 3:3). Onze Dordtse vaders beschrijven wat er dan onder de uiterlijke prediking van het Evangelie gebeurt: 'De Geest dringt in tot de binnenste delen van de mens met de krachtige werking van dezelfde wederbarende Geest; Hij opent het hart, dat gesloten is; Hij vermurwt dat hard is; Hij besnijdt dat onbesneden is. In de wil stort Hij nieuwe hoedanigheden en maakt dat die wil, die dood was, levend wordt; die boos was, goed wordt; die niet wilde, nu metterdaad wil; die weder-

spanning was, gehoorzaam wordt'. Dit bovennatuurlijke, zeer krachtige en zoete werk van de Heilige Geest voltrekt zich in de mens. Het is een verborgen werk. Het gaat om de binnenkant. Er zijn zoveel voorbeelden in de Bijbel waar de buitenkant anders werd. Het leek zo veel belovend, maar het bleek slechts uiterlijk vertoon. Theodorus van der Groe spreekt in de "Toetssteen van ware en valse genade" over tien schijnbekeringsen, die heden ten dage in het christendom gevonden worden. 'Beproof vrij, van omhoog, mijn hart dat voor Uw oog, Alwetende, steeds openlag'.

Het ging over de binnenkant en de buitenkant van mijn auto. Maar u begrijpt: ze horen bij elkaar. De buitenkant openbaart (als het goed is) iets van de binnenkant. Of Bijbels gezegd: de boom wordt aan de vrucht gekend. Het is een woord van Christus: 'Zo zult gij dan dezelve aan hun vruchten kennen' (Matth. 7:20). Want het is onmogelijk dat, zo wie Christus door een waar geloof ingeplant is, niet zou voortbrengen vruchten van de dankbaarheid. Wat zijn een paar vruchten uit de ware Wijnstok? Van ganser harte de wereld verlaten, onze oude natuur doden en in een nieuw godzalig leven (dat is: vol van God) wandelen. Daar heb je geen lichte of donkere auto bij nodig, maar wel (dagelijks) de overvloedige genade van God in Christus Jezus door de Geest. Is dat vaak uw gespreksstof. ♦

Op ontdekkingsreis door Comrie

ds. J.M.D. de Heer, Rotterdam

Ruim tien jaar duurde zijn ontdekkingsreis naar de geschriften van Alexander Comrie (1706-1774). De speurtocht van ouderling J.H. Madern uit Stolwijk was vruchtbaar voor hemzelf én voor de belangstellende lezer. De reis leverde namelijk een waardige inleiding op het werk van Comrie op.

In een verantwoording op het boek "Christus ingeplant" schrijft Madern dat kritische publicaties over Comrie hem stimuleerden om de hele Comrie te lezen. Voortdurend stelde hij de vraag tegen welke achtergrond de predikant uit Woubrugge schreef. Zo speurde hij boek na boek na. Het leeuwendeel van Comries geschriften gaan over geloof, verbond en rechtvaardigmaking. De thema's vormen samen de kern van Comries werk. De titel vat deze kort en krachtig samen: "Christus ingeplant". Er moet een onlosmakelijke vereniging tot stand komen tussen Christus en ons zondaren. Voor deze vereniging is het geloof onmisbaar. Het geloof dat een zondaar met Christus verenigt, is het rechtvaardigende geloof. Hoe gaat een zondaar geloven? Daarvoor is nodig dat het geloof hem wordt geschonken. Door deze schenking wordt de band tussen Christus en de zondaar gelegd. Door God! Dat zet Comrie steeds voorop. Tegelijkertijd moet dit geloof door de zondaar worden geoefend. Het geschonken geloof moet tot geloofsdaden komen, de band moet wederzijds worden. Welke geloofsdaden? In zijn eerste geschrift over het geloof, het "ABC des geloofs", somt Comrie er een reeks van op. In zijn "Eigenschappen des geloofs" werkt hij dit nader uit. Eigenlijk leren we door deze twee boeken het beste de

predikant kennen. Want, predikant was Comrie allereerst, al was hij meer leraar dan herder.

Verlegde aandacht

Na verloop van jaren spitste de aandacht van Comrie zich meer toe. De achttiende eeuw was echt een eeuw van overgang. De theologie van de Verlichting kreeg voet aan de grond in de kerk. Comrie keerde zich daar scherp tegen. Daarnaast waren er diverse twisten over geloof, zekerheid en de rechtvaardigmaking. Van jongs af aan hoorde Comrie waarschuwen tegen een leer waarin het geloof een verdienstelijk karakter lijkt te krijgen. Het is een leer waarin veel nadruk ligt op de daden van het geloof en minder op de schenking van het geloof. Comrie vreesde voor remonstrantse invloeden in de kerk, waardoor de mens en zijn geloof in het middelpunt komen te staan. Daartegenover plaatste Comrie met nadruk het genadewerk Gods, wat zijn grond vindt in de eeuwigheid. Gods verkiezing, de raad des vredes, de Borgstelling van Christus zijn de grond waarop het genadewerk in de tijd rust. Alle genadegaven gaan terug op de eeuwigheid, ook de rechtvaardigmaking van de zondaar. Dit kwam Comrie op het verwijt te staan dat hij tekortdeed aan de dadelijke rechtvaardigmaking door het geloof, een verwijt waarover Madern stelt dat het niet terecht is.

Alles vertellen

Samen met zijn collega Nicolaus Holtius kwam Comrie in het centrum te staan van de twisten over het geloof. Op alle mogelijke manieren verdedigde Comrie zijn standpunten. Door boeken, maar ook door vertalingen van boeken. Stuk voor stuk gaat Madern deze na, vat de kernzaken samen en legt verbanden. Dat maakt zijn studie tot een heel waardevol boek. De lezer moet er rekening mee houden dat de auteur alles wilde weten en eigenlijk ook alles wilde vertellen. Je moet echt voor het boek gaan zitten en er goed de aandacht bij houden. Kernachtige conclusies per hoofdstuk hadden daarbij kunnen helpen, zeker als het over hoofdstukken gaat die wat meer historische achtergrondkennis vragen.

Intensief

De strijd rond het geloof was voor Comrie zeer intensief. Je krijgt de indruk dat hij er bijna een dagtaak aan had. Op tamelijk jonge leeftijd, hij was 57 jaar, zette hij er een punt achter. Hij diende Woubrugge nog verschillende jaren, ging met emeritaat en stierf in 1774. In de eeuwen daarna bleven zijn geschriften geliefd onder Gods kinderen. Hoe dat komt? Omdat Comrie genade ontving om geestelijk leiding te geven en daarbij de taal van het hart te spreken. ♦

N.a.v. "Christus ingeplant",
J.H. Madern;
uitg. Gebr. Koster;
717 blz., € 44,90.

Aan de ketting

P. Schalk, Veenendaal

‘De Koning van de Kerk heeft hen allen geketend, wees vriendelijk voor hen, bid voor hen, maar vrees hen niet’.

Deze opmerkelijke uitspraak was de afsluiting van het indrukwekkende artikel van de hand van de hoofdredacteur van het Reformatorisch Dagblad, Steef de Bruijn, onder de titel ‘De wereld gaat voorbij, maar dat is niet erg’ (RD, 30 december 2023). In zijn artikel gaat hij in op de beproevingen die tijdens de pelgrimsreis van een christen worden ervaren. Die beproevingen voorkomen dat de pelgrim zich op zijn gemak gaat voelen in de wereld. En dan volgt de bemoediging, dat je niet bang of bezorgd hoeft te zijn, met daarbij de reeds genoemde uitspraak van de achttiende-eeuwse Engelse predikant George Whitefield. Eerst iets over deze opmerkelijke prediker, daarna een spiegel voor ons.

Opmerkelijk

Op 22-jarige leeftijd werd George Whitefield toegelaten tot het ambt van predikant. Vanaf het begin kwa-

men er vele toehoorders, door de week en op zondag. Maar na verloop van tijd was hij lang niet overal meer welkom. Zijn prediking, waarin hij de verzoening in Christus en het werk van de Heilige Geest verkondigde, wakte weerstand. Toen besloot hij het voorbeeld van zijn Meester te volgen, door op de wegen en in de heggen te zoeken naar verloren zondaren en ze te dwingen in te komen.

Hij begon bij mijnwerkers, die net uit de mijnen boven waren gekomen. Het eerste bewijs dat ze geraakt waren door de prediking waren de witte strepen, gevormd door de tranen die over hun zwarte wangen stroomden. Vanaf dat moment preekte Whitefield bijna dagelijks, van zondagochtend tot zaterdagavond. Volgens sommige berekeningen wel dertien keer per week. Als er kerkdeuren opengingen, preekte hij in de kerk, en anders gewoon in de buitenlucht. Soms voor

vele duizenden mensen tegelijk. En zijn prediking droeg rijke vrucht.

Spiegel

Hoe kon het dat deze prediker, die zo verguisd en tegengewerkt werd, toch zo met vrucht mocht dienen? Misschien wel doordat die uitspraak over de Koning van de Kerk geen loos woord was, geen holle frase, maar een beleefde werkelijkheid. Als je mag weten dat de ruimte van de tegenstanders beperkt is omdat de Koning alles in Zijn hand heeft, dan kun je verder. Dat geeft moed, niet alleen in de kerk en op het werk, maar ook in de samenleving en in de politiek.

Zeker, het is een spannende tijd bij de pogingen tot de vorming van een nieuw kabinet. Er zijn aanslagen te over op het christelijk gedachtengoed. Ruim twintig jaar geleden zei een politicus al tegen mij: ‘Wij proberen alle christelijke elementen uit de wetgeving te halen, en dat is ons al aardig gelukt’. Dan zou de moed je in de schoenen zinken, want wie is bestand tegen de druk van de publieke opinie en tegen de macht van de grote partijen! Maar we hoeven de moed niet te laten zakken, want ‘de Heere regeert, Hij is met hoogheid bekleed, de HEERE is bekleed met sterkte’. Wat er ook tegenop komt, ‘de HEERE in de hoogte is geweldiger dan het bruisen van grote wateren’ (Ps. 93:1 en 4).

Geketend

Natuurlijk, het blijft spannend. ‘Wie zal ons het goede doen zien?’ Maar juist als we in contact komen met degenen die ons tegenstaan, kunnen we leren van deze prediker George Whitefield. Er wordt van hem gezegd dat, als andere christenen hem in een verkeerd daglicht stelden, hij hen dat vergaf. Als zij weigerden met hem samen te werken, bleef hij hen toch liefhebben. Misschien moeten we daar maar eens aan beginnen, wetend dat de tegenstanders door de Koning geketend zijn. Juist dan, ‘wees vriendelijk voor hen, bid voor hen, maar vrees hen niet’. ♦

► ‘De Koning van de Kerk heeft hen allen geketend’.

De pijl ligt verder

ds. H. Hofman

uitg. Den Hertog; 127 blz., € 14,90

Als trouwe Bijbellezer weet u (hopelijk) in welke geschiedenis deze uitdrukking voorkomt: 'De pijl ligt verder'. Bij de laatste ontmoeting tussen David en Jónathan lezen we: 'Toen de jongen tot aan de plaats des pijls die Jonathan geschoten had, gekomen was, zo riep Jónathan de jongen na en zeide: Is niet de pijl van u af en verder?' (1 Sam. 20:37).

Ds. H. Hofman heeft een aantal onder ons bekende uitdrukkingen en gezegden uitgelegd en getoetst aan het Woord van God. Want dat blijft altijd de bron en het uitgangspunt voor al ons spreken. Het doel van de auteur is aandacht te geven aan een tere zaak: Hoe ga ik om met de Schrift? Toets ik alles wat ik zeg aan het Woord van God?

Als één van de motieven tot het schrijven van dit boek noemt onze vriend en ambtsbroeder in het 'Woord vooraf': 'Algauw

worden uitdrukkingen verwezen naar iets wat oubollig zou zijn, of erger nog. Het gevolg is in ieder geval dat er veel verloren dreigt te gaan wat toch een bepaalde waarde heeft. Een ernstiger gevolg is dat mét de teloorgang van - ik noem het maar 'oud goud' - er meer verloren dreigt te gaan. Niet alleen de vorm, maar ook het wezen'.

Dit boek bestaat uit twee delen. Deel 1 bevat Bijbelteksten (met nadruk op hun verband in de Schrift), deel 2 bevat uitdrukkingen en gezegden (ontleend aan de Schrift). De inhoudsopgave laat 23 onderwerpen zien, zoals: Honing aan de roede; De kandelaar van Gods Woord; Een Jezus van vijf letters; Van verre staanden; Overzomeren en overwinteren; Gods keurlingen. Het eerste hoofdstuk, 'Teksten lezen in hun verband', wordt besloten met een heel toepasselijk citaat: 'Wij zijn gezond in onze geestelijke standen als zij ons veel leiden naar de Bijbel en veel naar de troon der genade'. Neem en lees dit waardevolle boekje, en koop en geef het als een leerzaam cadeautje. Het is nuttig ook voor jongeren.

ds. M. Karens, Middelburg

Geestelijke verlatingen

Johannes Hoornbeeck

uitg. De Banier; 272 blz., € 19,95.

De uitdrukking 'geestelijke verlatingen' wordt onder ons niet veel gebruikt. De Nadere Reformatoren bedoelden hiermee dat er in het leven van Gods kinderen tijden kunnen zijn waarin zij het gevoel van Gods genade missen. De genade zélf zullen ze nooit meer verliezen, maar de ervaring daarvan kan wel wijken. C. Bregman heeft het boek "Geestelijke verlatingen" van Johannes Hoornbeeck (1617-1666) op een zeer leesbare manier weten te hertalen. Hoornbeeck verdeelt zijn boek in vier hoofdstukken. Hij schrijft achtereenvolgens over de kwaal, de vertroosting, de geneesmiddelen en de verlossing. Elk onderdeel wordt grondig behandeld, met veel bewijsteksten uit de Schrift en getuigenissen uit de kerkgeschiedenis. Hoornbeeck gaat met zijn lezers in gesprek door allerlei mogelijke

tegenwerpingen te behandelen, zoals: mijn zonden zijn te groot, ik heb geen geloof, ik mis de liefde tot God en ik ben bang een verworpene te zijn. Deze tegenwerpingen, die ieder kind van God wel zal herkennen, worden op een pastorale manier beantwoord. Hoornbeeck weet hierin af te dalen naar de kleinste kenmerken van genade. Er kwam tijdens het lezen wel een vraag bij me op. Hoornbeeck probeert op alle mogelijke manieren zijn lezers te bemoedigen en wijst hen voortdurend op Gods trouw en de gewilligheid van Jezus. Maar zou het ook zo kunnen zijn dat godsdienstige gevoelens verminderen of zelfs verdwijnen doordat er slechts sprake was van algemene overtuigingen of een tijdgeloof? De mogelijkheid dat de twijfels van het hart zeer terecht kunnen zijn, komt in dit boek weinig aan de orde. Dit neemt niet weg dat we in dit boek veel, zeer veel onderwijs krijgen. Laten we ook dit oude goud lezen, tot onderwijs en tot bemoediging in geestelijke duisternis, zoals Hoornbeeck schrijft: 'God komt tenslotte dus weer terug bij ons die Hij had verlaten'.

ds. P.J. de Raaf, Boskoop

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

BEROEPEN

te Groningen,
ds. P.G. Heijkamp te Emmeloord.

BEDANKT

voor Aalst,
ds. J. van Laar te Barneveld-Zuid;
voor Chilliwack
(British Columbia, Canada),
ds. S.W. Janse te Rijssen-Zuid;
voor Franklin Lakes (New Jersey, VS),
Ermelo en 's-Gravenzande,
ds. G.W.S. Mulder te Ridderkerk;
voor Grand Rapids-Covell Avenue
(Michigan, VS),
ds. A. Schot te Nunspeet;
voor Kalamazoo (Michigan, VS) en Sioux
Center (Iowa, VS),
ds. H.A. van Zetten te Nieuw-Beijerland;
voor Markham (Ontario, Canada),
ds. M.H. Schot te Hendrik-Ido-Ambacht;
voor Meeuwen i.c.m. Sprang-Capelle,
ds. G.J.N. Moens te Middelharnis;
voor Naaldwijk,
ds. G. Clements te Gouda;

voor Ooltgensplaat,
ds. B.J. van Boven te De Valk-Wekerom;
voor Sioux Falls (South Dakota, VS),
ds. R.A.M. Visser te Apeldoorn.

INLOOPCENTRUM BREDA KRIJGT EVANGELIST

De classis Dordrecht heeft tot onze blijdschap en met dankbaarheid jegens de Heere, de heer J.M. Walhout (58 jaar) uit Twello per 1 april 2024 benoemd als evangelist voor het Inloopcentrum De Lichtboei in Breda. De benoeming heeft plaatsgevonden in nauw overleg met het Deputaatschap Evangelisatie. De heer Walhout is van 1999 tot 2010 voor de Zending Gereformeerde Gemeenten evangelist in Guinee geweest. Sinds april 2012 dient hij de gemeente Terwolde de Vecht als ouderling. Walhout werkt nu als engineer in het bedrijfsleven. Hij zal in dienst komen van de Stichting Evangelisatie Breda. De kosten worden gedragen door de veertien classisgemeenten en de stichting. Na de opheffing van de Gereformeerde

Gemeente van Breda in 2014 funktioneert het Inloopcentrum De Lichtboei sinds 2016 onder verantwoordelijkheid van de classis en de Classicale Evangelisatie Commissie (CEC). Om het werk verder te kunnen uitbouwen, is nu een fulltime evangelist benoemd. De heer Walhout is gehuwd en heeft 5 kinderen, waarvan nog 2 thuiswonend. In de loop van dit jaar zal het gezin naar Breda verhuizen.

Als u het evangelisatiewerk in Breda wilt steunen, kunt u uw gift overmaken op bankrekeningnummer NL98 RABO 0150 8240 76 t.n.v. Stichting Evangelisatie Breda Classis Dordrecht.

[Classicale Evangelisatie Commissie Dordrecht](#)

WIJZIGING KERKELIJK JAARBOEK

Blz. 271: Het nieuwe adres van de scribe en penningmeester van Rotterdam-Centrum is: J.M. Bahlman, Overschie Kleiweg 677a, 3045 LL Rotterdam.

Berichten

PROJECTKOOR VOOR EVANGELISATIE

Op zaterdag 27 april wordt een zangavond gehouden in de Grote Kerk te Dordrecht t.b.v. het deputaatschap Evangelisatie. Ds. M. Joosse spreekt een appelwoord, er zingt een samengesteld gemengd projectkoor. Zingt u mee? Vanaf maandag 15 januari zijn er

acht repetitieavonden in de Willem de Zwijgerschool te Hendrik-Ido-Ambacht. Kosten zijn 50,- p.p. Meer info: mailen naar a.j.j.stolk@gmail.com of bellen naar 06-21383706.

ZANGAVOND

Ridderkerk - Bethelkerk, zat. 20 jan., 19.30 uur, samenzangavond, Huig van

der Knijff, orgel, ds. G.W.S. Mulder, meditatie; collecte voor ZGG (Cambodja).

VOOR ALLE IN DIT NUMMER GENOEMDE
TOEKOMSTIGE DATA GELDT:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

Kerkdiensten

ZONDAG 14 JANUARI 2024

Aagtekerke 9.30 en 18.30 uur ds. A.P. Baaijens; **Aalburg** 18.00 uur ds. M.H. Schot; **Aalst** 14.30 uur ds. H.J. Agteresch;

Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur (H.D.) ds. C. Sonneveld; **Alphen aan den Rijn** 14.30 uur ds. P.J. de Raaf; **Amersfoort** 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; **Amsterdam** 18.00 uur

ds. S. Maljaars; **Apeldoorn** 10.00 en 16.00 uur ds. R.A.M. Visser; **Arnhem** 17.00 uur ds. R. Kattenberg; **Barneveld-Zuid** 9.30 en 19.00 uur ds. J. van Laar; **Beekbergen** 10.00 en

19.00 uur ds. A. Schreuder; **Benthuizen** 9.30 en 16.00 uur ds. J.W. Verweij; **Berkenwoude** 10.00 en 19.00 uur ds. H. van der Heiden; **Bodegraven** 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil en 19.00 uur ds. G.J. Baan; **Borssele** 9.30 uur ds. M. Karens; **Boskoop** 9.30 en 16.30 uur ds. P.J. de Raaf; **Burgh-Haamstede** 18.30 uur ds. M. Boersma; **Capelle aan den IJssel-West** 10.00 en 17.00 uur stud. W. de Jong; **De Valk-Wekerom** 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; **Delft** 10.00 (H.A.) en 16.00 uur ds. J.B. Zippro; **Dinteloord** 14.30 uur (H.D.) ds. J.M.D. de Heer; **Dirksland** 10.00 en 18.00 uur ds. K. Boeder; **Doetinchem** 19.00 uur ds. R.A.M. Visser; **Drachten** 9.30 en 15.00 uur ds. J. Beens; **Ede** 9.30 en 16.00 uur ds. J.B. Huisman; **Eispeet** 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; **Enkhuizen** 9.30 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; **Enschede** 15.00 uur ds. P.D. den Haan; **Enter** 19.00 uur ds. J.B. Huisman; **Ermelo** 14.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Genemuiden** 9.30 en 15.30 uur ds. A. Verschuure; **Goes** 9.30 uur ds. J.J. Tanis en 14.00 uur ds. C.J. Meeuse; **Gorinchem** 18.00 uur ds. M. Joosse; **Gouda** 9.30 en 16.30 uur ds. G. Clements; **Groningen** 10.00 en 16.00 uur ds. B. Labee; **Hardinxveld-Giessendam** 9.30 en 18.00 uur ds. M. Joosse; **Herkingen** 14.30 uur ds. J.M. Evers; **Hilversum** 10.00 en 17.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; **Hoofddorp** 18.30 uur ds. P. Mulder; **Hoogeveen** 19.00 uur ds. A. Verschuure; **Houten** 17.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; **Kampen** (locatie: Bovenkerk, Kampen) 9.30 uur ds. D.W. Tuinier; **Kamperland** 9.30 (H.A.) en 17.00 uur ds. L. van der Kuijl; **Kapelle-Biezelinghe** 10.00 en 16.30 uur ds. J. IJsselstein; **Katwijk aan Zee** 10.00 en 16.00 uur ds. E.J. Boudewijn; **Kesteren** 12.30 en 18.30 uur ds. D. de Wit; **Klaaswaal** 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; **Kootwijkerbroek** (locatie: Verlengde Parallelweg te Barneveld) 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; **Krabbendijke** 9.30 uur ds. P.C. Vlot; **Krimpen aan den IJssel** 9.30 en 16.30 uur ds. J.J. Hoogerbrug; **Kruiningen** 9.30 en 18.00 uur ds. G. Hoogerland; **Leerdam** 10.00 en 18.00 uur ds. M.G. van Middendorp; **Leiderdorp** 10.00 en 16.00 uur ds. P. Mulder; **Lelystad** 15.00 uur ds. H. Brons; **Lisse** 10.00 en 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; **Marknesse** 19.00 uur ds. J. Beens; **Meeuwen** 14.30 uur ds. E. Bakker; **Meliskerke** 9.30 en 14.30 uur ds. A.E. Brijder; **Melissant** 15.30 uur ds. C. van Ruitenburg; **Middelburg-Centrum** 14.00 uur ds. P.C. Vlot; **Middelburg-Zuid** 9.30 en 16.00 uur ds. M. Boersma; **Mijdrecht** 15.30 uur ds. A.A. Brugge; **Moerkapelle** 9.30 en 18.30 uur ds. H. Brons; **Naaldwijk** 9.30 uur ds. J.M. Evers en 18.30 uur ds. J.B. Zippro; **Nieuw-Beijerland** 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; **Nieuwdorp** (locatie: Coudorp 41) 9.30 en 18.30 uur ds. C.J. Meeuse; **Nieuwe-Tonge** 15.00 uur ds. M. Blok; **Nieuwer Ter Aa** 19.00 uur ds. H.E.P. Fortuijn; **Nieuwerkerk** 9.30 uur ds. W. Harinck; **Nijkerk** 9.30 en 18.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Nisse** 14.30 uur ds. L. van der Kuijl; **Nunnepeet** 9.30 en 15.30 uur ds. A. Schot; **Ooltgensplaat**

18.00 uur ds. J.J. Tanis; **Oostburg** 15.00 uur stud. J. Janse; **Oosterland** 14.30 uur (H.D.) ds. K. Boeder; **Oostkapelle** 9.30 uur ds. C. Harinck en 16.00 uur ds. A.P. Baaijens; **Oostvoorne** 17.00 uur ds. J.M. Evers; **Opheusden** 9.30 en 16.00 uur ds. W. Mouw; **Opperdoes** 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; **Oud-Beijerland** 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; **Oude-Tonge** 10.00 (H.A.) en 18.00 uur ds. G.J.N. Moens; **Oudemirdum** 9.30 en 14.30 uur ds. C.A. van Dieren; **Poortugaal** 18.00 uur stud. J.C. Kriekaart; **Poortvliet** 10.00, 14.30 en 18.30 uur stud. J. Kroon; **Puttershoek** 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; **Rhenen** 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; **Ridderkerk-Slikkerveer** 15.00 uur ds. J. van Rijswijk; **Rijssen-Noord** 9.30 en 18.30 uur ds. A.T. Huijser; **Rijssen-West** 9.30 en 18.30 uur ds. P.D. den Haan; **Rijssen-Zuid** 9.30 (H.D.) en 18.30 uur ds. S.W. Janse; **Rilland-Bath** 18.30 uur ds. J. IJsselstein; **Rotterdam-Alexanderpolder** 14.30 uur ds. G.J. Baan; **Rotterdam-Centrum** 19.00 uur stud. W. de Jong; **Rotterdam-IJsselmonde** 9.30 en 17.00 uur ds. J.M.D. de Heer; **Rotterdam-Zuidwijk** 10.00 en 16.30 uur ds. G.J. Baan; **Scherpenisse** 9.30 en 18.30 uur ds. M. Blok; **Sint Annaland** 9.30 en 18.30 uur ds. J. de Kok; **Slidrecht** 9.30 uur ds. M.H. Schot en 18.30 uur ds. C. Sonneveld; **Soest** 9.30 en 15.00 uur ds. W.A. Zondag; **Spijkenisse** 10.00 en 15.00 uur stud. J.C. Kriekaart; **Sprang-Capelle** 15.30 uur ds. M.H. Schot; **Stolwijk** 10.00 en 19.00 uur ds. C. Hogchem; **Terneuzen** 10.00 en 18.00 uur stud. J. Janse; **Terwolde-De Vecht** 14.30 uur ds. A. Schreuder; **Tholen** 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. C. van Ruitenburg; **Tricht-Geldermalsen** 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. A.A. Brugge; **Urk** 10.00 en 17.00 uur ds. A.J. de Waard; **Veen** 9.30 en 18.00 uur ds. E. Bakker; **Veenendaal** 9.30 en 16.30 uur ds. W. Silfhout; **Vlissingen** 16.00 uur ds. W. Harinck; **Wageningen** 10.00 en 15.30 uur ds. A.B. van der Heiden; **Werkendam** 10.00 en 18.00 uur (H.D.) ds. H.J. Agteresch; **Westkapelle** 9.30, 14.00 en 18.30 uur stud. R.T. Michiels; **Westzaan** 10.00 en 15.30 uur ds. S. Maljaars; **Wierden** 15.00 uur ds. S.W. Janse; **Woerden** 18.30 uur ds. W.A. Zondag; **Wolphaartsdijk** 14.00 uur ds. J. IJsselstein; **Yerseke** 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; **Zeist** 10.00 en 18.30 uur ds. J. Schipper; **Zwijndrecht** 9.30 en 16.00 uur ds. H.E.P. Fortuijn; **Zwolle** 19.00 uur ds. A. Schot.

DINSDAG 16 JANUARI 2024

Dirksland 19.30 uur ds. K. Boeder; **Krabbendijke** 19.30 uur (uitzenddienst) ds. P.C. Vlot; **Opperdoes** 19.30 uur ds. G. van Manen.

WOENSDAG 17 JANUARI 2024

Aalburg 19.30 uur ds. W. Mouw; **Aalst** 19.30 uur ds. M.G. van Middendorp; **Amersfoort** 19.30 uur ds. W. Visscher; **Beekbergen** 19.30 uur ds. A. Schreuder; **Berkenwoude** 19.30 uur ds. G.J. van Aalst; **Brakel** 19.30 uur ds. W.J. Karels; **Dinteloord** 19.30 uur ds. M. Karens; **Ermelo** 19.30 uur ds. W. Harinck; **Gorinchem** 19.30 uur ds. D. de Wit; **Hardinxveld-Giessendam** 19.30 uur (Israëldienst) ds. A. Schot; **Klaaswaal** 19.30 uur (voor de zending) ds. M. Blok; **Leiderdorp** 19.30 uur ds. P. Mulder; **Lisse** 19.45 uur ds. G.J.N. Moens; **Meeuwen** 19.30 uur ds. J.W. Verweij; **Mijdrecht** 19.30 uur ds. J. Schipper; **Oud-Beijerland** 19.30 uur (voor de GBS) ds. A. Verschuure; **Poortvliet** 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; **Puttershoek** 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; **Rhenen** 19.30 uur ds. F. Mulder; **Rijssen-Noord** 19.30 uur ds. A.T. Huijser; **Rotterdam-Alexanderpolder** 19.30 uur ds. C. Sonneveld; **Stolwijk** 19.30 uur ds. C. Hogchem; **Veen** 19.30 uur ds. E. Bakker; **Wageningen** 19.30 uur ds. J.B. Huisman; **Werkendam** 19.30 uur ds. H.J. Agteresch;

DONDERDAG 18 JANUARI 2024

Kootwijkerbroek (locatie: Verlengde Parallelweg te Barneveld) 19.30 uur ds. G. Beens; **Middelharnis** 19.30 uur ds. G.J.N. Moens; **Naaldwijk** 19.45 uur ds. W. Silfhout; **Ouddorp** 19.30 uur ds. M. Joosse; **Oude-Tonge** 19.30 uur ds. C. van Krimpen; **Uddel** 19.30 uur (Tijdrede) ds. M.T. Al-Chalabi; **Zwolle** 19.30 uur ds. W. Visscher.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 14 JANUARI 2024

Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 16.30 uur (Bijbeluur) evang. M. Vos; **Breda** (Vriesdongen 1) 10.30 uur; **Emmen** (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; **Merksem** (Jaak de Boeckstraat 21-23) 10.00 en 16.30 uur evang. A. van Setten; **Leeuwarden** 9.30 en 16.00 uur leesdienst, 12.00 uur Bijbeluurtje oud. J.C. Zijnderveld; **Rotterdam** (Gouwstraat 36b) 14.00 uur evang. M. Rozema; **Tilburg** (Offenbachstraat 105) 10.00 en 16.00 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Advertenties

Leerzame puzzelboeken: Onderzoekt de Schriften / Kerkgeschiedenis 4 dl. / Nederlandse Geloofsbelijdenis / Van kind tot kind 4 dl. www.ramshoorn.nl

Terlouw Parket Ede, voor het leveren, leggen en renoveren van **houten vloeren**.
Bel Kees Terlouw op 06-24241402 of mail naar info@terlouwparket.nl

13^e BETUWSE MANNENZANG
 Grote of St. Maartenskerk in Tiel
 D.V. vrijdag 2 februari 2024, 19.30 uur
 Niet-ritmische psalmzang met bovenstem, orgel en trompetten!
 Toegang uitsluitend mannen. Info:
www.betuwsebovenstemgroep.nl

kina
 begrafenisverzorging

D.W. Schipper J. Kooijman
010-458 31 12 0182-58 39 32
 Capelle a/d IJssel Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Reformatische Psychologenpraktijk
 Nederland biedt identiteit bewuste
 behandeling en begeleiding aan volwassenen,
 jongeren en kinderen met psychosociale en
 psychologische vragen en problemen.

Tevens voor mediation en zakelijke advisering.

Drs. J.C. de Jonge en mw. drs. M.J. de Jonge - Brouwer.

44 R I-straat 2, 4051 AR Ochten
 0344 - 667042 of info@rpnederland.nl

www.rpnederland.nl

buitenpraktijk Mark.

Buiten is er ruimte.
 Ruimte voor gesprek, ruimte voor jou.

Psychosociaal therapeut
mark@buitenpraktijkmark.nl

+31 (0)6 53 29 69 57
buitenpraktijkmark.nl

Orgelmakerij Boogaard

Gravenstraat 4
 7461 TN RIJSSEN
 Telefoon 0548-521637

www.orgelmakerijboogaard.nl

Nieuwbouw | Restauratie- Stem- en onderhoudswerk

Als achterom kijken pijn doet
 en vooruit kijken zorgen geeft...

Christelijke hulpverlening bij:

- Somberheid
- Verdriet
- Vragen en twijfels
- Openbaring
- Zorgen in de relatie

Je hoeft het niet alleen te doen!

www.coachpraktijk-EigenWijs.nl
 06-15604697
 Westmaas - Elspeet

Woudenberg/Scherpenzeel
 Vakantiehuisje, stacaravans en kampeer-
 plekken te huur op mini-camping.
www.kleinoudenhorst.nl / 0640023232

Bent u ook op zoek naar mooie
raambekleding? Wij komen vrijblijvend
 bij u thuis adviseren! We nemen naast
 veel kleur en stofstalen ook jarenlange
 ervaring mee. Bel Jan op 06-36294314
 of kijk op wiltraamdecoratie.nl

**Te huur voor een half jaar: nieuwe
 vrijstaande woning voor 2 personen.**
 Aan de bosrand, vrij uitzicht. Tussen
 Uddel en Garderen. Inl.: 06-54201335.

**Aangeb.: nette ingerichte slaap-/studeer-
 kamer van 9m² in R'dam Z-wijk.** Voor een
 studente die het niet breed heeft. Als je
 gezellig meedoet, hoef je alleen je eigen
 verbruik te betalen. Mail gerust voor meer
 info (ev. je telnr.): aliquis@kpnmail.nl

Livestream te volgen op www.de-meerwaarde.nl

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING DE MEERWAARDE
 Alleen begrafenissen / geen crematies

Het verzorgingsgebied is Groningen,
 Friesland, Drenthe en op verzoek elders.
 Belangrijk: Wij verzorgen de begrafenissen
 ongeacht waar u verzekerd bent!

Maak vrijblijvend een afspraak voor
 o.a. het laatste wensenformulier

Nu regelen geeft rust!

www.de-meerwaarde.nl
uitvaart@de-meerwaarde.nl

Douwe Jan Moesker Melden bij overlijden 06-54248024 | 24h

HUIZE Winterdijk

**Word jij onze
 nieuwe collega?**

Senior Adviseur HR
 20 uur per week
 (meer uren bespreekbaar)

Wat hebben wij te bieden?
 Meer dan wij hier kunnen
 beschrijven, neem snel contact op!

Durf jij het aan?
 Scan de QR of bel 0182-680000

werkenbijwinterdijk.nl

HARKES
Begrafenissen

harkesbegravenissen.nl
0172 - 21 21 22

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

JOH. DE HEER
toetsen en meer, sinds 1898

**UW ORGEL- ÉN
PIANO SPECIALIST**

www.johdeheer.nl

Leeghwaterstraat 46/47
3364 AE Sliedrecht
Tel.: 0184-419 611

Onesiforus
NEDERLANDSE STICHTING
VOOR CHRISTELIJKE HANDREIKING

De doelstelling van de interkerkelijke stichting is het verlenen van geldelijke steun aan, met name vanwege gemoedsbezwaren, in financiële moeilijkheden geraakte personen, gezinnen e.a.

Alle hulpaanvragen worden door een commissie getoetst en besproken met de diaconie.

Om haar doel te realiseren is de stichting afhankelijk van giften, collecten en legaten.

U kunt uw bijdrage storten op:
NL36 RABO 0354 2210 00 of
NL76 INGB 0004 1778 00
t.n.v. "Onesiforus"

Bestuur:
ds. W.J. op 't Hof (voorz.)
G. Hop (secr.)
W.A. Barth
ds. A. den Hartog
J.J. van Ommeren
C. Vos

Comité van aanbeveling:
Ds. P. de Boer
Ds. D. Heemskerk
Ds. J. Roos

Adviescommissie:
F. Bouman
D.C. van der Ploeg
mr. drs. S. Visser

Aanvragen en informatie:
www.onesiforushulp.nl

Garderenseweg 106 b | 3888 LD | Uddel | info@onesiforushulp.nl

**Nieuw in de
Alblasserwaard!**

VERGADEREN | OVERNACHTEN | GENIETEN

0183 - 741 030
WWW.MARIAHOEVE-HOORNAAR.NL

Ouddorp: Te huur 5 pers. luxe chalet
v.a. Goede Vrijdag. Rustig park, veel privacy. chaletdestrandschelp.nl

Op vakantie naar Canada? Kijk op www.CanadianHolidayRentals.ca voor accommodaties en autoverhuur.

**PROBLEMEN MET
VERSLAVING?**

Wacht niet langer!
Er is hulp!

Voor jou en jouw naaste(n).
Met oog en hart voor identiteit.

085 - 0601964 www.addisa.nl

begrafenisverzorging
Den Hollander

- Alleen begrafenissen
- Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst rouwcentrum of thuis met koeling
- Dag en nacht bereikbaar

☎ 010 - 460 05 09
✉ info@tdenh.nl
🌐 www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

DE KOSTUUMSPECIALIST

De grootste in ambtskostuums, zakelijke (maat)pakken én trouwkostuums. We adviseren u graag persoonlijk (desgewenst op afspraak), van harte welkom!

Bergambacht | Veenendaal | [f](#) [@](#) [p](#) [in](#) speksnijder.nl

SPEKSNIJDER
mode met aandacht

Vanwege toenemende drukte en uitbreiding van onze winkeltijden zijn we op zoek naar **enthousiaste verkoopmedewerkers**. Dit betreft de verkoop van kaas en aanverwante artikelen in een van onze gezellige kaaswinkels in:

RHENEN – VEENENDAAL – EDE – ZEIST

Betreeft:

- 1, 2, 3 of 4 dagen
- Dinsdag/Woensdag/Donderdag/Vrijdag
- 08.30 tot 17.30 uur
- Goede verdienen!
- Ervaring is niet belangrijk, jouw inzet en motivatie wel.

Schoolverlaters ook welkom! We hebben interessante plekken beschikbaar voor BBL-opleiding Verkoop(specialist). Zeer goed betaald en met baangarantie! Zie: www.dekaasstolp-winkels.nl voor al onze filialen.

Interesse?
Stuur uw sollicitatie, voorzien van motivatie en CV, naar info@dekaasstolp-winkels.nl

Boekhandel
De ZONNEBLOEM
Dorpsstraat 162 - Scherpenzeel (gld)
033-2774355
www.boekhandeldezonnebloem.nl

I.v.m. stage kostadres gezocht voor
studente MBO. 5 dagen p/w, af en toe
ook weekend. Februari t/m juli 2024.
Max. 20 km v.a. Gorinchem.
Voor meer info: 0639749932

VAKANTIE in de BETUWE op boerderij-
camping DE VIJVERHOF in OMMEREN.
Tevens verhuur accommodaties.
www.campingdevijverhof.nl
0344601973/065708822

WE ZIJN OP ZOEK:

- Onderhoudsmonteur
- Kwaliteitsmedewerker
- Administratief medewerker

Neem contact met
Wim op:

w.paans@floorfoods.nl
T. 085 - 112 83 00

Floor Foods
Handelsweg 10, Kapelle

H Heijkoop
Houtsnijwerk.nl
Uw trouwtekst in hout uitgesneden?
Tel. 0418-551383
www.houtsnijwerk.nl

*Begravenisonderneming
de Jongh*

Voor een waardige en stijlvolle verzorging
van alleen begravenissen

Dag en nacht persoonlijk bereikbaar

Hardinxveld-Giessendam	0184 - 611 154
Waardenburg	0418 - 652 039
Werkendam	0183 - 701 017
Dordrecht e.o.	078 - 641 27 40
Nieuw-Lekkerland	0184 - 683 838

info@begravenisondernemingdejongh.nl
www.begravenisondernemingdejongh.nl

Kom
over
en
help

komoverenhelp.nl/jubileumproject

Help
mee!

Geroepen om te dienen

Al 50 jaar helpen wij onze naasten in
kwetsbare omstandigheden. Dit doen
we door samen te werken met lokale
partnerorganisaties. Laten we het licht
van hoop blijven verspreiden.

**Uw hulp in Oost-Europa is
meer dan ooit nodig.**

Doneer via de QR-code
of maak uw gift over op
IBAN NL42 RABO 0161004555
o.v.v. Jubileumproject.

50 jaar
toegewijd

Flavonoid Complex van NeoLife:
voor een goed milieu in de blaas, goede
conditie van bloedvaten, bevordert de
werking van vit. C. Kortingscode:
FL24 Kommie 06-34826766
www.naturalhealthproducts.nl

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING
P.H. VAN DER LEER
Veenendaal Rhenen

Voor een persoonlijke en betrokken begeleiding
bij het verzorgen van alleen begrafenissen

P.H. van der Leer
T 0318 - 526641 E info@phvanderleer.nl
M 06 - 46376232 W www.phvanderleer.nl

 **Praktijk
den Uijl**

- ◊ HULPVERLENING
- ◊ COACHING
- ◊ TRAINING
- ◊ TOERUSTING

Nieuwerkerk aan den IJssel | Barneveld | Yerseke
T 010 7 411 411 | E info@praktijkdenuijl.nl
| www.praktijkdenuijl.nl

Veelal vergoed door ziektekostenverzekeraars

MANNENZANG

... OOK ONZE KLEINE MANNEN (VANAF 8 JR)
RIJSSEN

D.V. zaterdag 27 januari 2024
aanvang 19.00 uur
kerk open 18.30 uur

Dick Slagman
orgel
Ds. A.T. Huijser
meditatie

Collecte t.b.v. Bijzondere Noden
en
Bijbel binnen bereik

Toegang vrij!
niet-ritmisch

Noorderkerk
Molenstalweg 21

Meld je aan via: mannenzangrijssen.com

De specialist in het milieubewust
isoleren van uw woning

PROFIJT ISOLATIE

Vloerisolatie
Spouwisolatie
Dakisolatie
Gevelisolatie

Energiestraat 7 7461 TZ RIJSSEN Tel: 0548 546055

Profiteer nu!! landelijke subsidie www.profijtisolatie.nl

Bewuste keuze

Colofon

Saambinder

Kerkelijk weekblad van de
Gereformeerde Gemeenten
Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. B. Labee
Redacteurs: ds. G.J. van Aalst, J. van 't Hul,
ds. G.W.S. Mulder

Redactiesecretaris: J. van 't Hul

**Bijdragen van medewerkers, boeken
ter recensie en vragen voor de rubriek
'Vraag en antwoord' naar:**

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-513597
E b.labee@kliksafe.nl

**Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk),
berichten en meditaties:**

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 0651-622260
E jvthul@kliksafe.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten:
uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum
van verschijning van De Saambinder in de
daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk:

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening,
Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

**Advertenties en familieberichten
aan Verloop drukkerij:**

Ohmweg 31, 2952 BD Alblasserdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag vóór
de week van verschijning aangeleverd te
zijn. Rouwadvertenties uiterlijk maandag-
morgen 9 uur.

Advertenties € 1,90 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

Betalingen abonnementsgelden:

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v.
De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementenprijzen:

voor Nederland: € 15,50 per halfjaar
voor het buitenland*: € 150,00 per jaar
* afwijkend tarief voor: Canada: \$ 165,
USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika:

A.C. Kieboom
12093 Sprinkle Road
Vicksburg, MI 49097
T. 001 269 720 3533
E. saambinder.noordamerika@gmail.com

Enkele handige websites

Gereformeerde Gemeenten:

Algemeen: www.gergeminfo.nl
(doorklikken naar diverse deputaatschappen)

De Saambinder: www.desaambinder.nl

Adviesplein gemeente en gezin:

www.gemeenteengezin.nl

Studenten: www.werkgroepstudenten.nl

Jeugdbond: www.jbgg.nl

De redactie behoudt zich het recht voor
ingezonden bijdragen, kerknieuws, berichten
en advertenties zonder overleg aan te passen,
in te korten of zonder opgave van reden niet
te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele
aansprakelijkheid betreffende de inhoud
van de advertenties en de (recensies van de)
aangekondigde boeken.

Gekomen

'Hoe groot is de kans dat het in jouw leven komt tot de ontmoeting met een koningin van Scheba?' Met deze vraag zette jaren geleden een predikant zijn preek in.

Dat is in jouw ogen misschien een vreemde vraag. Hoe kun je iemand ontmoeten die eeuwen geleden heeft geleefd? Daar komt bij: ze woonde in het hartje van Afrika. Het is toch wel zeer onwaarschijnlijk dat ik háár onder ogen kom. Wat weten we over haar? We lezen in 1 Koningen 10 dat ze 'het gerucht van Salomo hoorde aangaande de Naam des HEEREN'. Het was tot het paleis in Afrika doorgedrongen dat Israël een zeer wijze koning had. Deze wijsheid had hij van Israëls God, zijn God, ontvangen. Dit wetend is ze op reis gegaan. De Bijbel zegt het heel eenvoudig: 'En zij kwam' (1 Kon. 10:2a).

Dit voorbeeld van het komen van de koningin van Scheba gebruikt Jezus Zelf als een indringende waarschuwing voor jou en mij. Tijdens Zijn rondwandelen op deze aarde had Jezus veel met het ongeloof van de Joden te maken. Zij vroegen Jezus om een teken. Nou, dit teken heeft Hij gegeven: zij is gekomen van de einden de aarde om de wijsheid van Salomo te horen (Matth. 12:42). Zij kwam! En jullie, Joden, blijven op afstand en geloven niet in Mij! Jij hoort dagelijks Gods spreken. Jij hoort dagelijks dat de redding en zaligheid alleen in Jezus ligt. Hij is veel groter en heerlijker dan Salomo. Verhard je hart toch niet, maar laat je leiden. De vraag blijft: zul je op de laatste dag van de wereld oog in oog met deze koningin staan omdat ze meehelpt de wereld te oordelen? Zij kwam! En jij? ♦

Leestip: Mattheüs 12:38-42

▶ 'En zij kwam te Jeruzalem met een zeer zwaar heir'.

L. van der Ham, Krimpen aan den IJssel

Uit:

Het levenslied van Robert

De consul stelt de Schotse gasten voor aan zendeling Nicolaison, die door een Londens genootschap is uitgezonden.

De zendeling heet de reizigers hartelijk welkom en vraagt honderduit over de reis. 'Ik denk dat u de eerste predikanten uit Schotland zijn die Jeruzalem bezoeken', zegt hij en vertelt iets over zijn werk onder de Joden, waarbij hij veel tegenstand ontmoet.

'Wat is dat voor geluid?' vraagt Robert als hij in de verte luide klaagtonen hoort. 'Er is een vriend van die mensen aan de pest overleden. Nu beklagen ze hem', zegt de consul.

Het is laat als de vermoeide reizigers zich op hun slaapmatten neerleggen, maar van slapen komt niet veel. Het wemelt van allerlei insecten, en de mannen zijn blij als het 's morgens licht wordt.

Bij het opstaan gaan ze de stad uit door de Jaffapoort om een rustig plekje te zoeken onder een olijfbom. Ze lezen samen Psalm 48, maar ook een gedeelte van Jeremia's Klaagliederen.

Wat is er weinig overgebleven van de eens zo indrukwekkende stad!

Ze hebben opnieuw een afspraak met de zendeling. Hij nodigt hen hartelijk uit om bij hem in een van de zendelingshuizen op de berg Sion te komen logeren. Het reisgezelschap neemt de uitnodiging graag aan. De slapeloze nacht is slecht bevallen en ze willen hier een dag of tien doorbrengen.

De eerste dag al proberen ze gegevens te verzamelen over het Jodendom, maar als het vroeg in de avond wat koeler wordt, willen ze eerst een wandeling door Jeruzalem maken. De smalle straatjes en oude huizen vallen tegen. Wat een armoede en wat een vreemde godsdiensten! Ze lopen de Sionspoort uit om de berg Sion te bezien.

Allerlei Bijbelteksten komen voor de aandacht, vooral de tekst uit Psalm 48: 'Gaat rondom Sion en omringt haar, telt haar torens'.

Laat in de avond gaan ze de stad weer in, juist voordat de poort gesloten wordt. ♦

vervolgverhaal | M.H. Karels-Meeuse - uitg. Den Hertog

Vraag ^{en} antwoord

door
ds. Labee

Zoen- en zoutverbond

Waar komt de uitdrukking 'zoen- en zoutverbond' vandaan en wat is de betekenis?

Verzoenend

De herkomst van de samengestelde uitdrukking 'zoen- en zoutverbond' is ons onbekend. Wel komen we in de Bijbel twee keer letterlijk het woord 'zoutverbond' tegen. In Numeri 18 vers 19 staat: 'Alle hefoffers der heilige dingen, die de kinderen Israëls den HEERE zullen offeren, heb Ik u gegeven en uw zonen en uw dochters met u, tot een eeuwige inzetting; het zal een eeuwig zoutverbond zijn voor het aangezicht des HEEREN, voor u en voor uw zaad met u'. De kanttekening (34) schrijft bij dat eeuwige zoutverbond: 'dat is, duurzaam en bestendig; gelijk de dingen die gezouten zijn, lang duren en voor vervuiling of verrotting bewaard zijn'.

Ook 2 Kronieken 13 vers 5 spreekt over dit verbond: 'Staat het u niet toe te weten, dat de HEERE, de God Israëls, het koninkrijk over Israël aan David gegeven heeft tot in eeuwigheid, hem en zijn zonen, met een zoutverbond?' Ook daar treffen we een kanttekening (8) aan: 'Dat is, een eeuwig en onvergankelijk verbond, hetwelk niet verderft; gelijk hetgeen dat met zout besprengd en doorwreven is, niet lichtelijk vergaat'.

In Leviticus 2 vers 13 gaat het over dezelfde zaak: 'En alle offerande uws spijsoffers zult gij met zout zouten, en het zout van het verbond uws Gods van uw spijsoffer niet laten afblijven; met al uw offerande zult gij zout offeren'. Calvin (1509-1564) merkt bij deze tekst op: 'Overdrachtelijk wordt nu door de naam "zout" de eeuwigdurendheid aangeduid, waarbij God echter schijnt te zinspelen op de offeranden welke niet gebracht mochten worden, dan met bijvoeging van zout, opdat de Israëlieten zouden weten, dat door aardse en bederfelijke dingen iets hogers werd aangeduid'. Als er nu gesproken wordt over een zoen- en zoutverbond bedoelen we het

verbond der genade. Dat verbond is werkelijk een zoenverbond. Buiten dat verbond is er geen verzoening voor onze hemelhoge schuld te vinden. Maar in dat verbond is er verzoening besloten voor de voornaamste der zondaren. En dat op grond van de verzoening die door de Borg van het verbond, het Hoofd van het verbond, door Zijn verzoenend lijden en sterven is aangebracht voor de ware bondelingen. Daarnaast is het een zoutverbond, dus een eeuwigdurend verbond en bestand tegen bederf.

Behoudend

Als we zo deze uitdrukking overwegen, treft ons de rijke betekenis. Zout is bederfwerend en werkt behoudend. Het is bekend dat gezouten vlees niet makkelijk bederft. De Bijbelverklaarder Dächsel schrijft: 'Het zout weert het bederf van de spijs, het bezit een louterende kracht en maakt smakelijk'.

Het zout is een zinnebeeld van de eeuwige duurzaamheid van de zijde van God en van onverbreekbare trouw. In de schaduwen van de wet werd dus ook de onvergankelijkheid van het grote Offer uit het genadeverbond afgebeeld. Het bloed en de Geest van Jezus Christus reinigt van alle zonde. Het verbond der genade is een onverbrekkelijk verbond. Dat is ook van zoveel betekenis voor de ware bondgenoten. Ze kunnen zich nooit meer buiten dat verbond zondigen. Zeker, de Heere gebruikt weleens de roede en bittere tegenheden. Als God dat voor de bondelingen nodig acht, dan betoont Hij óók daarin dat het verbond een zoutverbond is. En uit dat verbond wordt men door God ook op een liefderijke wijze naar ziel en lichaam onderhouden. Lezer(es), kent u iets van dit geheim? ♦

► Heb jij/hebt u ook een vraag?

Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie. Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder. Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.